

POLIISI JA KOULUYHTEISTYÖ POHJANMAAN POLIISILAITOKSEN ALUEELLA

24.3.2021

Ennalta Estävä Erityistoimi

Erityiset kiinnostuksen kohteet:

- *Mitä poliisin EET –erityistoimi on ja mitä tekevät?*
- *Mitä EET –tukea koulu voi odottaa poliisilta!*
- *Tästä haluamme erityisesti kertoa koulun henkilökunnalle!*
- *Miten meitä saa kiinni!*

POLIISIN ENNALTA ESTÄVÄ ERITYISTOIMI—MITÄ SE ON?

Sisäministeriö julkaisi vuoden 2019 alussa strategian (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-252-4>) ”ENSKA—Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023.

Strategia velvoittaa poliisilaitoksia järjestämään toimintansa siten, että ne voivat saavuttaa strategiasa mainittuja tavoitteita.

Yksi tärkeä osa-alue Enskassa on koulujen kanssa tehtävä yhteistyö.

Poliisilain (1:1§) mukaan poliisin perustehtävään kuuluu rikoksien, häiriöiden ja vaarallisten tapahtumien ennalta estäminen. Tätä työtä kaikki poliisit tekevät osaltaan päivittäisessä työssään.

Sen sijaan erikoiskoulutetut poliisit tekevät nk. ennalta estävää erityistointa, johon Enskan mukaan kuuluu (kouluyhteistyön lisäksi):

- ”Huolta aiheuttavien henkilöiden” parissa työskentely,
- Vihapuheen ja radikaalisen ekstremismin torjuminen,
- Viranomaisyhteistyö (nk. Ankkuri toiminta) nuorten rikosoireilun tai huumekekeilujen estämiseksi ja niin ikään,
- Moniammatillinen viranomaisyhteistyö (nk. Marak malli) perheväkivallan ehkäisemiseksi.

Meidän ennalta estävät erityistoimijat toimivat verkostomaisesti koko poliisilaitoksen toiminta-alueella ja molemmilla kotimaisilla kielellä.

Heidän tehtäviin kuuluu myös koordinoita koko alueen EET –tukipyynnöt, mitkä tulevat poliisille. Pyyntöjen perusteella he arvioivat miten niihin reagoidaan ja millä resursseilla.

Mikäli päätös on se, että poliisi ei reagoi pyyntöön, saa pyytäjä siitä kirjallisen vastuksen perusteluineen.

Ennalta estävässä työssäme haluamme tukea koulun henkilökunnan ja johdon turvallisuusosaamista!

”Haluamme auttaa kouluja itse parantamaan omaa turvallisuuttaan”

Alueellamme on yli 600 koulua!

Tässä osassa:

Poliisin ennalta estävä erityistoimi—mitä se on?	1
Koulu on itse vastuussa turvallisuudestaan	1
Kouluturvallisuuden osa-alueet	2
Turvallisuuskulttuuri—mistä se rakentuu?	2
Missä asioissa poliisi voi tukea kouluja	3
Meitä huolettava huolta aiheuttavat henkilöt	3
Miten pyydän tukea poliisilta	4
Ankkuri-tiimin tuki kouluille	4
REDI - väkivaltaisen ääriajattelun ehkäisy	5

KOULU ON ITSE VASTUUSSA TURVALLISUUDESTAAN

Koulu ja sen johto ei voi ulkoistaa vastuunsa koulun, opetuksen, oppilaiden ja henkilökuntansa turvallisuudesta.

Useampi lakipykälä määrittää, kuka koulussa on vastuussa mistäkin turvallisuuden osa-alueesta ja näiden vastuiden laiminlyönti, voi jopa täyttää jonkun rikok-

sen tunnusmerkistön.

Se—miten turvallinen koulu on, on pitkälti kiinni henkilöstön tiedon ja asenteiden yhdistelmästä. Lisääntynyt tieto kasvattaa ymmärrystä ja laajempi ymmärrys vuorostaan parantaa yleensä turvallisuus-kysymyksiin liittyviä asenteita.

Kun koulussa on kouluturvallisuudesta riittävästi tietoa, syvää ymmärrystä ja oikeanlaiset asenteet, voidaan sanoa, että on kehittynyt kypsä ja terve TURVALLISUUDEN KULTTUURI.

Sitä kaikki koulussa päivittäin viettävät henkilöt ansaitsevat!

KOULUTURVALLISUUDEN OSA-ALUEET (PIIRAINEN, 2011)

Kouluturvallisuuden kokonaisuutta voidaan lähestyä ja ymmärtää monella eri tavalla. Pohjanmaan poliisi on omaksunut alla näkyvän kuvan mukaisen käsityksen.

Tämän mallin mukaan kouluturvallisuus jaetaan neljään isompaan kokonaisuuteen.

Elävässä elämässä kaikki vaikuttaa kaikkeen ja esim. epäonnistumisia psyykkisen tai sosiaalisen turvallisuuden

osa-alueilla voivat myöhemmin konkretisoitua fyysisen turvallisuuden ongelmoina tai pedagogisen turvallisuuden haasteina.

Poliisin perinteinen mielenkiinto ja rooli kouluturvallisuuden ylläpitämisessä, keskittyy luonnostaan fyysisen turvallisuuden alueeseen.

Näissä tilanteissa on yleensä kyse akuutista poliisin tarpeesta ja poliisi hälytetään normaalisti hätäkeskuksen

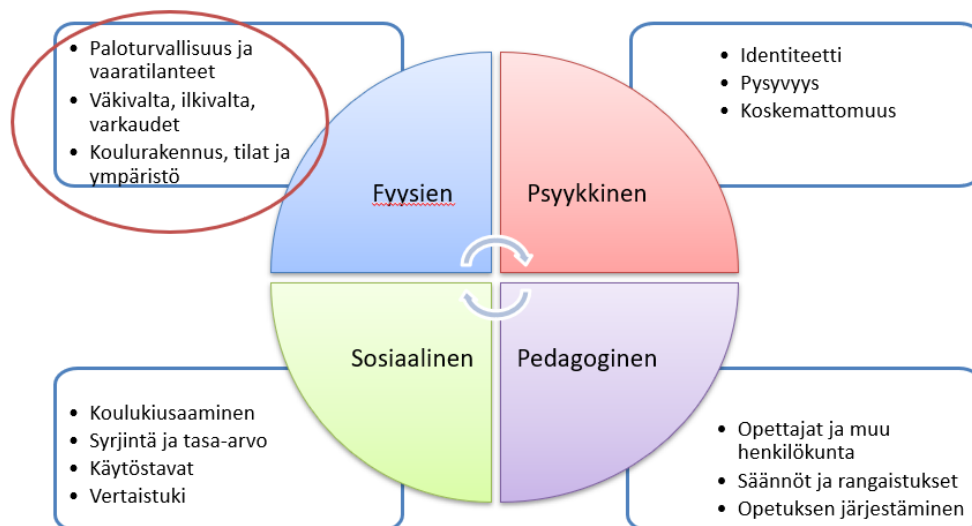
112 hätänumeron kautta.

Poliisin ennalta estävää erityistointia kiinnostaa myös muut osa-alueet ja ehkä ennen kaikkea sosiaalisen ja psyykkisen turvallisuuden osa-alueet.

Näkemyksemme mukaan pystymme tukemaan ja lisäämään koulun henkilökunnan osaamista näillä alueilla.

Täytyy hallita sekä kokonaisuuksia että yksityiskohtia!

”täytyy ymmärtää kokonaisuuksia ja hallita yksityiskohtia”

TURVALLISUUSKULTTUURI—MISTÄ SE RAKENTUU?

Turvallisuuskulttuuri on koko koulun yhteinen ja jaettu käsitys siitä, ”miten voimme olla ja elää turvallisesti meidän koulussamme—arkipäivästä toiseen”.

Se ei synny eikä ilmesty tyhjästä, vaan sen eteen täytyy tehdä raadollista ja määrätietoista työtä.

Se ei riitä, että sitä (turvallisuutta) vain on. Sitä pitää myös johtaa ja jalostaa—ja sitä kautta hallita.

Turvallisuuskulttuurin rakentamisen keskiössä on ihmisten johtaminen. Sitä kautta syntyy osaamista, omistautumista, motivoitua ja osallistumista.

Vasta kun koulun ihmiset ovat omaksuneet turvallisuuskulttuurin käsitteen, voidaan keskittyä tarkemmin menetelmien ja toimintatapojen johtamiseen.

MISSÄ ASIOISSA POLIISI VOI TUKEA KOULUJA

”keskitymme ennen kaikkea henkilökunnan ja johdon tukemiseen”

Poliisin toiminta kouluissa keskittyy ennen kaikkea henkilökunnan ja johdon tukemiseen.

Ei ole tarkoituksenmukaista, että poliisi luennoi oppilaille eri aiheista—opetustyö kuuluu ensi sijassa opetushenkilöstölle.

Vain harvalla poliisilla on pedagogista koulutusta, eikä opettaminen kuulu poliisin perustehtäviin.

Henkilökunnan osalta haluamme lisätä osaamista kou-

luturvallisuuden eri osaluilla ja keskustella teidän kanssanne siitä, miten ikäviä tapahtumia kouluissa voitaisiin paremmin estää ennalta.

Emme sulje pois sitä mahdollisuutta, että poliisi myös keskustelee joissakin tapauksissa suoraan oppilaiden kanssa. Mutta silloin tilanne edellyttää, että nimenomaan poliisilla viranomaisena on joku suora ja tärkeä yhteys käsiteltävään asiaan.

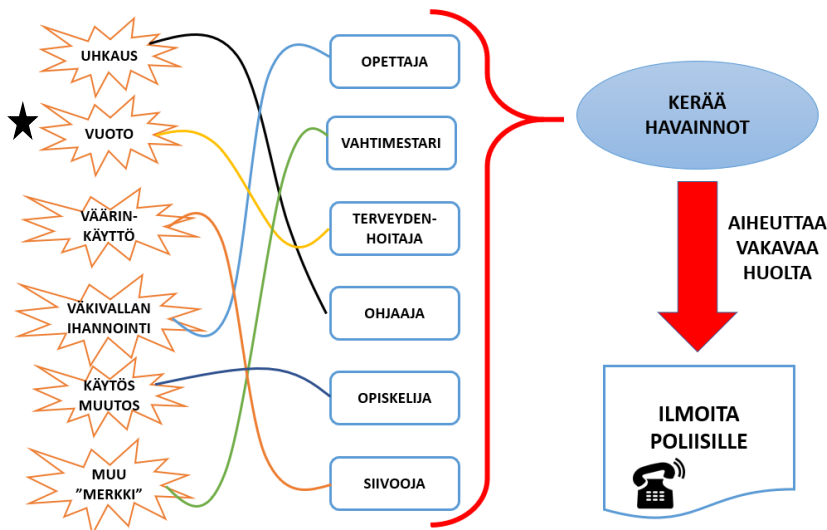
Mikäli emme pysty reagoimaan teidän tukipyyntöihinne, yritämme aina miettiä, olisiko meidän tiedossamme joku muu taho, joka voisi teitä paremmin auttaa tai tukea.

Nyt koronan aikana ovat periaatteessa kaikki meidän kouluvierailut ”jäässä”, mutta tähän tulee varmaan muutos jo ennen vuoden loppua.

Haaveena lähivuosina on saada aikaan digitaalista materiaalia, jota voidaan suunnata suoraan oppilaiden ja vanhempien käyttöön.

MEITÄ HUOLETTAA HUOLTA AIHEUTTAVAT HENKILÖT

KUN HENKILÖ KOULUSSA AIHEUTTA HUOLTA

”Pirstaloitunut tieto vaikeuttaa kokonaisuuden näkemistä”

Kouluarjen keskellä voi olla vaikeaa nähdä kaikki yksilöt ja heidän henkilökohtaiset huolensa.

Ikävien tapahtumien jälkipuinnissa on usein ilmennyt, että ”varoituksen merkkejä” oli ollut ilmassa. Ongelmana on usein se, ettei kenelläkään ollut kokonaiskuva näistä merkeistä.

Koulun olisi hyvä mieltää tämä tiedon pirstaloitumisen riski, ja järjestää asiat niin, että ”huolta aiheuttavat merkit” tai ”heikot signaalit” kerätään yhteen paikkaan. Luonnollisin paikka tälle on koulun rehtori, joka viime kädessä vastaa koulun turvallisuudesta.

nyksellä tällaisista havainnoista meille.

Se antaa mahdollisuuden yhdessä ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin, mahdollisesti vaarallisen teon estämiseksi.

Akuuteissa tilanteissa—aina yhteys hätänumeroon. Muutoin riittää esim. sähköpostiviesti EET –erityistoiminnolle.

Meidän toivomuksemme on, että koulu ilmoittaa matalalla kyn-

MITEN PYYDÄN TUKEA POLIISILTA

- Mieti ennakkoon—onko pyytämäni asia todellakin poliisille kuuluva asia
- Kerro millaista tukea tarvitset ja perustelee, miksi juuri poliisi voisi siinä auttaa
- Kerro lisää kohderyhmästä—minkä kokoinen, mikä ikäluokka, mitä erityistä tulisi huomioida
- Mieti valmiiksi, mikä on tuen tavoite ja kerro siitä tukipyynnössä
- Mikäli kyseessä on oppilasryhmä—valmista heitä ennakkoon
 - Mistä on tarkoitus keskustella
 - Mitkä asiat tai kysymykset heitä asiassa askarruttaa
 - Miten he voivat itse vaikuttaa mahdollisen ongelman ratkaisuun

Lähetä pyyntö osoitteeseen eed.pohjanmaa@poliisi.fi

Teemoja, joista mielellään keskustelemme oppilasryhmien kanssa ovat:

- Sosiaalisen median käyttäytymissäännöt—missä menee rikoksen raja?
- Kiusaaminen voi olla rikos—mihin rikoksiin kiusaaja voi syyllistyä?
- Sano ei rasismille—missä on mielipiteen ja rikoksen ero?
- Miten alkoholi ja huumeet liittyvät rikollisuuteen?

ANKKURI-TIIMIN TUKI KOULUILLE

Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu alaikäisten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen.

Ankkuri tiimiin kuuluu poliisin lisäksi asiantuntijoita sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimista.

Ankkuritiimin poliisihenkilö tutkii alaikäisen tekemiä rikoksia ja tiimin muut jäsenet tekevät heille lain mukaan kuuluvia tehtäviä.

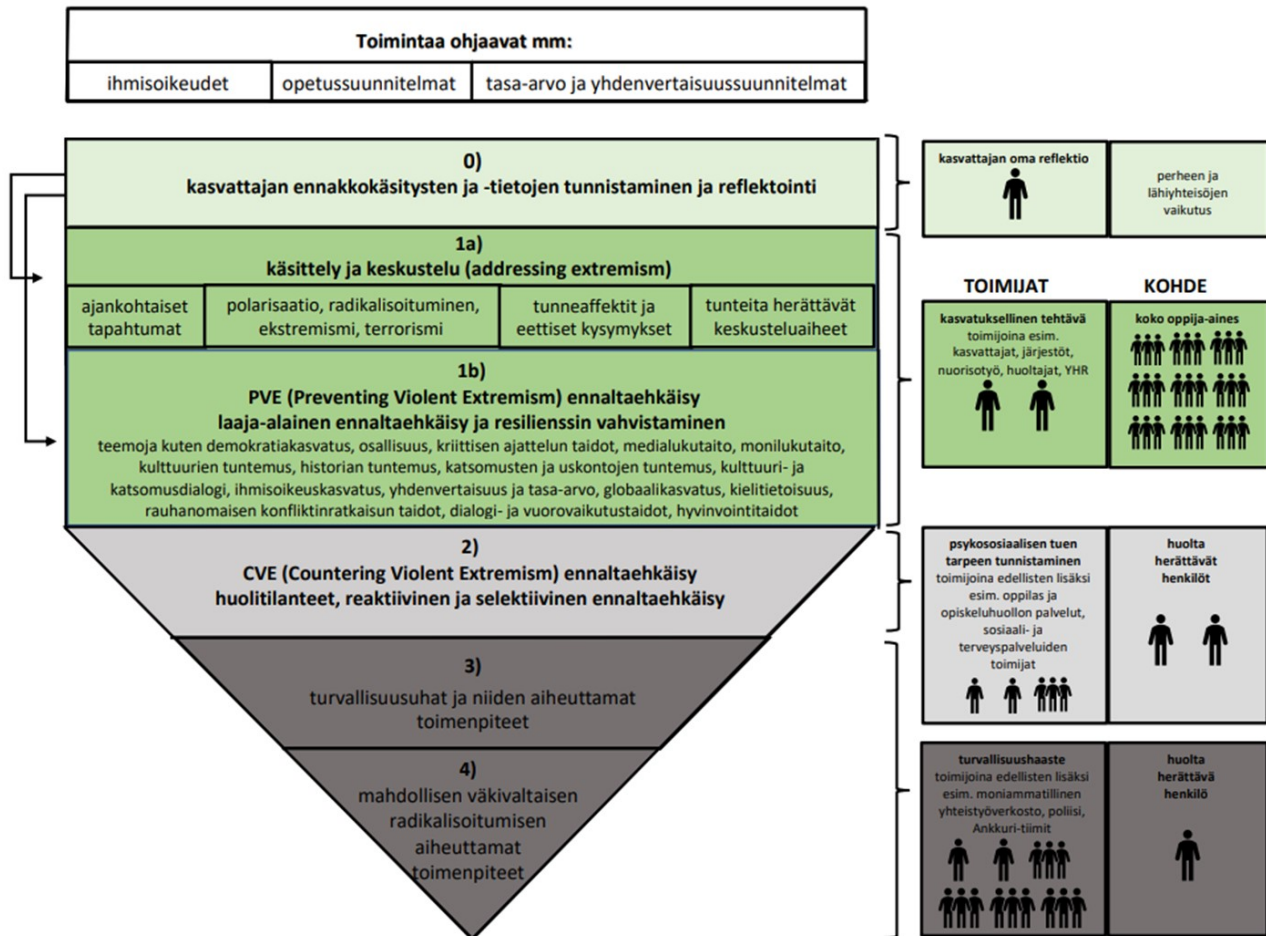
Tiimi pyrkii yhdessä löytämään mahdollisimman tehokkaat keinot rikoskierteen katkaisemiseksi, rikollisen uran kehittymisen estämiseksi ja yleensä rikosten ennalta ehkäisemiseksi.

Tiimi tekee myös ennalta estävää yhteistyötä nuorten huumekeilujen estämiseksi ja lopettamiseksi.

Tiimin tehtäviin kuuluu niin ikään väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoinnin ennalta estäminen ilman ikärajoitusta.

Ankkuritiimi voi tehdä suoraa yhteistyötä koulujen kanssa, niissä tilanteissa kun esiintyy rikollista oireilua tai on jo tapahtunut rikos.

Yhteistyön luonne voi olla esim. tiedon vaihtoa ja ohjeiden antamista, sovinnon hieromista, tarvittavien tukimuotojen etsimistä, pieniä ryhmäluentoja—eli kestävien ratkaisujen löytäminen ongelmallisiin tilanteisiin.

KUVIO 1. REDI-malli © Väkivaltaisen ääriajattelun ennaltaehkäisyn ja kohtaamisen ulottuvuudet opetustoimessa (Vallinkoski, Koirikivi & Benjamin 2019)

REDI –MALLI - VÄKIVALTAISEN ÄÄRIAJATTELUN EHKÄISY

Haluamme myös markkinoida Redi –mallin, jota on kehitetty Helsingin yliopiston tutkijoiden toimesta.

Malli auttaa ymmärtämään, kuinka nuorten väkivaltaisen ääriajattelun kehittymistä voitaisiin ennaltaehkäistä oppilaitoksissa sellaisin kokonaisvaltaisoin, opetussuunnitelmaan ja jo olemassa oleviin rakenteisiin pohjautuvin tavoin, jotka vahvistavat jokaisen oppijan hyvinvointia ja resilienssiä sekä kehittävät oppilaitosten toimintakulttuuria.

Mallia soveltamalla halutaan ehkäistä ennalta väkivaltaista radikalisoitumista oppilaitoksissa vahvistamalla dialogia, resilienssiä ja demokratiaa.

REDI- malli kuvaa kullakin eri ulottuvuudella keskeisimpiä toimenpiteitä, toimijoita ja kohteita. Vihreällä merkity alue nähdään tässä yhteydessä kasvattajien keskeisimmiksi työn ulottuvuuksiksi.

Ulottuvuudet 0, 1a ja 1b kuuluvat jokaisen kasvattajan perustyöhön ja niissä kuvattut tieto- ja taitotavoitteet punoutuvat osaksi lasten ja nuorten kanssa tapahtuvaa

päivittäistä opetus- ja kasvatustoimintaa.

Keskeistä mallissa on huomio siitä, että ulottuvuuksien 1a ja 1b mukaisten tavoitteiden kohteena on se koko oppija-aines, jonka kasvattaja työssään kohtaa.

REDI –mallin käsikirjaan voit tutustua netissä

<https://dialogikasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/03/huolena-radikalisoituminen-opas.pdf>

Vielä tänä keväänä on tulossa videotutoriaali, jonka avulla opas on helppo ottaa käyttöön.